

C-241/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. április 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. április 5.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

Advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

Az alapeljárás tárgya

Az Advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bíróságának főtanácsnoka) által a törvényesség érdekében a rechtbank Gelderland (gelderlandi bíróság, Hollandia) azon végzésével szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelem, amellyel e bíróság az officier van justitie (ügyész, Hollandia) keresete nyomán hatályon kívül helyezte a rechter-commissaris (vizsgálóbíró, Hollandia) – az ügyész múltbeli adatok igénylésére vonatkozó vizsgálóbírói engedély iránti kérelmét elutasító – végzését, és helyt adott az ügyész kérelmének

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk első bekezdésének b) pontja alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amelynek tárgyát a 2002/58/EK irányelv hatálya, a „súlyos bűncselekmények” és a „súlyos bűnözés” fogalmának értelmezése, valamint a (nem kizárólag azonosító adatoknak minősülő) forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférés állami szervek számára történő biztosításának lehetősége képezi

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) A 2002/58/EK irányelv hatálya alá tartoznak-e az állami szervek (azonosító adatokat is magukban foglaló) forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáféréseinek a bűncselekmények megelőzésével, kivizsgálásával, felderítésével és üldözésével összefüggésben történő biztosítására vonatkozó jogszabályi intézkedések, ha olyan adatokhoz való hozzáférés biztosításáról van szó, amelyeket nem az említett irányelv 15. cikkének (1) bekezdése értelmében vett jogszabályi intézkedések alapján őriznek meg, hanem azokat más jogalapon őriz meg a szolgáltató?

2) a) Az uniós jog önálló fogalma-e a Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett ítéleteiben használt „súlyos bűncselekmények” és „súlyos bűnözés” fogalma, vagy az illetékes tagállami hatóságok feladata e fogalmak pontosabb meghatározása?

b) Ha az említett fogalmak az uniós jog önálló fogalmainak minősülnek, akkor milyen módon kell megállapítani, hogy „súlyos bűncselekményről” vagy „súlyos bűnözésről” van-e szó?

3) A 2002/58/EK irányelv alapján hozzáférés biztosítható-e az állami szervek számára (nem kizárólag azonosító adatoknak minősülő) forgalmi és helymeghatározó adatokhoz a bűncselekmények megelőzése, kivizsgálása, felderítése és üldözése céljából, ha nem súlyos bűncselekményről, illetve súlyos bűnözésről van szó, mégpedig ha az ezen adatokhoz való hozzáférés biztosítása egy konkrét esetben – amint az feltételezhető – csak csekély beavatkozással jár különösen a 2002/58/EK irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett felhasználó magánélet védelméhez való jogába?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról [helyesen: a személyes adatok kezeléséről] és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv”), 1., 2., 3., 5., 6., 9. cikk és a 15. cikk (1) bekezdése

A nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott [helyesen: kezelt] adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló 2002/584/IB kerethatározat

A Bíróság hivatkozott ítélezési gyakorlata

2018. október 2-i Ministerio Fiscal ítélet, C-207/16

2021. március 2-i Prokuratuur ítélet, C-746/18

2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet, C-203/15 és C-698/15

2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18

2014. április 8-i Digital Rights Ireland és társai ítélet, C-293/12 és C-594/12

EJEB, 2015. december 4., Zakharov kontra Oroszország ítélet (CE:ECHR:2015:1204JUD004714306)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Wetboek van Strafvordering (büntetőeljárás törvénykönyv), a 67. cikk 1. bekezdése, 126bb. cikk, a 126cc. cikk 1–3. bekezdése, a 126dd. cikk 1. bekezdése, 126n., 126na., 126ng., 126ni., 126u., 126ua., 126ug., 126ui., 126zh., 126zi., 126zja., 126zo., 126zh., 138g., 138h. és 149b. cikk

Besluit van 3 augustus 2004 houdende aanwijzing van de gegevens over een gebruiker en het telecommunicatie-verkeer met betrekking tot die gebruiker die van een aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk of een openbare telecommunicatiedienst kunnen worden gevorderd (a felhasználóra és e felhasználó távközlési forgalmára vonatkozó, a nyilvános hírközlő hálózatokat vagy nyilvános hírközlési szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatóktól igényelhető adatok meghatározásáról szóló, 2004. augusztus 3-i rendelet), 1. és 2. cikk

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2021. szeptember 10-én az ügyész azt kérte a vizsgálóbírótól, hogy adjon engedélyt egy hírközlési szolgáltatás felhasználójára és e felhasználónak egy holland mobiltelefonszámmal bonyolított telefonforgalmára vonatkozó múltbeli/jövőbeli adatok igénylésére a 2021. augusztus 9. és 12. közötti időszakra vonatkozóan.
- 2 2021. szeptember 15-i végzésével a vizsgálóbíró elutasította a kérelmet.
- 3 2021. szeptember 16-án az ügyész keresetet indított a rechtbank Gelderland (gelderlandi bíróság) előtt.

- 4 A raadkamer van de rechtbank Gelderland (a tanácsban eljáró gelderlandi bíróság, Hollandia) e kereset nyomán hatályon kívül helyezte a vizsgálóbíró végzését, és helyt adott az ügyész kérelmének.

A felülvizsgálati jogalap

- 5 A Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) főtanácsnoka a törvényesség érdekében felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a raadkamer van de rechtbank Gelderland (a tanácsban eljáró gelderlandi bíróság) végzésével szemben. A főtanácsnok érvelése szerint felülvizsgálati kérelme a gyakorlatban azon alkalmazási feltételeket illetően fennálló bizonytalanságon alapul, amelyek mellett az ügyész valamely hírközlési szolgáltatás felhasználója forgalmi és helymeghatározó adatainak rendelkezésre bocsátását kérheti. E tekintetben különösen annak kérdéséről van szó, hogy milyen követelmények erednek az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról [helyesen: a személyes adatok kezeléséről] és a magánélet védelméről szóló 2002/58/EK irányelvből, valamint a Bíróság ezen irányelvvel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 6 A 2002/58/EK irányelv a forgalmi és helymeghatározó, valamint azonosító adatok elektronikus hírközlési szolgáltatók általi rendelkezésre bocsátását és megőrzését szabályozza. Ezen irányelv 15. cikkének (1) bekezdése azokra a jogszabályi intézkedésekre vonatkozik, amelyeket a tagállamok az adatoknak a bűncselekmények megelőzésével, kivizsgálásával, felderítésével és üldözésével összefüggésben korlátozott ideig történő megőrzése érdekében fogadhatnak el.
- 7 A büntetőeljárás törvénykönyv nem ír elő általános megőrzési kötelezettséget a hírközlési szolgáltatók számára. A bűnözés elleni küzdelem céljából a Telecommunicatiewetben (a távközlésről szóló törvény) korábban előírt (általános) megőrzési időtartamokra vonatkozó rendelkezéseket a nemzeti bíróság megsemmisítette, mert az adatmegőrzésről szóló 2006/24/EK irányelvet érvénytelennek nyilvánították (Digital Rights Ireland és társai ítélet, C-293/12 és C-594/12). A büntetőeljárás törvénykönyvben előírt, a forgalmi és helymeghatározó, valamint azonosító adatok igénylésére vonatkozó jogköröket következőképpen olyan adatok tekintetében alkalmazzák, amelyeket e megsemmisített törvényi rendelkezésektől eltérő jogalapon (például szerződéses alapon) gyűjtenek és őriznek meg.
- 8 A távközlésről szóló törvény egyes rendelkezéseinek megsemmisítésére tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság számára fontos, hogy megtudja, hogy a Bíróság által a Prokuratuur ítéletben (C-746/18), a Tele2 Sverige és Watson és társai ítéletben (C-203/15 és C-698/15), a La Quadrature du Net és társai ítéletben (C-511/18, C-512/18 és C-520/18), valamint a Ministerio Fiscal ítéletben (C-207/16) a forgalmi és helymeghatározó (valamint azonosító) adatokhoz való hozzáféréssel

és az ennek során tiszteletben tartandó arányosság elvével kapcsolatban tett megállapítások csak a tagállamok által a 2002/58/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott jogszabályi intézkedések alapján megőrzött adatokra vonatkoznak-e, vagy olyan adatokra is, amelyeket más jogalapon – például szerződéses alapon – őriznek meg.

- 9 A 2002/58/EK irányelv céljára, ezen irányelv 5. cikkének szövegére tekintettel – amely arra enged következtetni, hogy a jogszabályi intézkedések a forgalmi adatokhoz való hozzáférésre is vonatkozhatnak – és a Bíróság által a Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet (C-203/15 és C-698/15) 113. pontjában tett megállapításokra tekintettel – amelyek szerint a tárolt forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférés feltételei függetlenek „az elektronikus hírközlési szolgáltatók számára előírt adatmegőrzési kötelezettség terjedelmétől” – a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ezt az ítélkezési gyakorlatot az említett adatokhoz való hozzáférés biztosítását illetően azokra az adatokra is alkalmazni kell, amelyeket a 2002/58/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdése értelmében vett jogszabályi intézkedésektől eltérő jogalapon őriznek meg.
- 10 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az uniós jog önálló fogalma-e a 2002/58/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlat alapját képező „súlyos bűncselekmények” és „súlyos bűnözés” fogalma, vagy a tagállamok feladata e fogalmak pontosabb meghatározása.
- 11 Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság először is rámutat arra, hogy a 2002/58/EK irányelv kizárólag a 15. cikk (1) bekezdésében említi „a bűncselekmények [...] megelőzése[t], kivizsgálása[t], felderítése[t] és üldözése[t]”, anélkül, hogy ennek során pontosabban meghatározná a „bűncselekmények” fogalmát. Ebben az irányelvben nem szerepel a Bíróság ítélkezési gyakorlatában használt „súlyos bűncselekmények” és „súlyos bűnözés” fogalma.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint az következik továbbá a Bíróságnak a forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférés biztosításával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából (különösen a Tele2 Sverige és Watson és társai ítéletből, a Ministerio Fiscal ítéletből [C-207/16], a La Quadrature du Net és társai ítéletből [C-511/18, C-512/18 és C-520/18], valamint a Prokuratuur ítéletből [C-746/18]), hogy a kérdést előterjesztő bíróságok feladata annak megvizsgálása, hogy a többek között az illetékes nemzeti hatóságok megőrzött adatokhoz való hozzáférésére vonatkozó nemzeti rendelkezések megfelelnek-e a 2002/58/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdéséből eredő követelményeknek, és ha igen, milyen mértékben. A Bíróság ítélkezési gyakorlata azonban nem tartalmaz olyan kritériumokat, amelyek jelentőséggel bírnának, ha egy konkrét esetben arra a kérdésre kellene választ adni, hogy súlyos bűncselekmény vagy súlyos bűnözés esete áll-e fenn. A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint a Bíróság ítélkezési gyakorlatában használt „súlyos

bűncselekmények” és „súlyos bűnözés” fogalma következőképpen nem az uniós jog önálló fogalma.

- 13 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy kevésbé súlyos bűncselekmények vagy kevésbé súlyos bűnözés esetén is biztosítható-e hozzáférés a (nem kizárólag azonosító adatoknak minősülő) forgalmi és helymeghatározó adatokhoz az állami szervek számára, ha az ezen adatokhoz való hozzáférés biztosítása csak csekély beavatkozással jár különösen a felhasználó magánélet védelméhez való jogába.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint e kérdésre igenlő választ kell adni a Bíróság fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatában (és különösen a Ministerio Fiscal ítéletben [C-207/16] és a Prokuratuur ítéletben [C-746/18]) az arányosság elvével kapcsolatban tett megállapításokra tekintettel. A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint az arányosság elvének a Bíróság által elvégzett értelmezése alapján az állami szerveknek a hírközlési szolgáltató által megőrzött adatokhoz való hozzáférést általánosságban igazolhatja a bűncselekmények megelőzésének, kivizsgálásának, felderítésének és üldözésének célja, ha e hozzáférés biztosítása egy konkrét esetben nem jár beavatkozással vagy súlyos beavatkozással (különösen) a magánélet védelméhez való jogba. Ezért az arányosság elvével ebben az esetben nem ellentétes a hozzáférés biztosítása, ha általánosságban bűncselekményről van szó, anélkül, hogy azt a fent említett értelemben véve „súlyosnak” lehetne minősíteni.